

2. Dmitrov VI World experience of financial regulation of investment and innovation activity / VI Dmitrov // Effective economy. — 2014. # 7. [Electronic resource]. — Access mode: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3214>

3. Akamatsu, K. A historical pattern of economic growth in developing countries / K. Akamatsu // Journal of Developing Economies. — 1962. — Vol. 1 (1). —P. 3–25.

4. State Statistics Service [Electronic resource]. — Access mode: <http://www.ukrstst.rada.gov.ua>

5. State targeted programs. [Electronic resource]. — Access mode: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=en-UA&tag=Derzhavni Tsilovi Programs>

6. Denisenko MP Organizational and economic mechanism of investment: [monogr.] / MP Denisenko. — K.: Sciences. World, 2018 — 414 p.

Статтю подано до редакції 18.09.2019 p.

УДК 330.342.3/4

DOI: 10.33111/mise.98.4

Борисов Є.М., канд. фіз.-мат. наук,
доцент кафедри вищої математики,

Барвінок А.С.,

аспірант кафедри статистики,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Borisov E. M.,

Candidate of Physics and Mathematics Sciences

Associate Professor of the Higher Mathematics Department,

Barvinok A. S.,

Postgraduate Student of the Statistics Department,

Kyiv National Economic University named Vadym Hetnam

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

THE CONCEPT AND ESSENCE OF INCLUSIVE DEVELOPMENT OF THE COUNTRY

Анотація. *Інклюзивний розвиток — економічне, екологічне та соціальне зростання, що створює можливості для всіх верств населення і розподіляє дивіденди збільшення процвітання, як у грошовому, так і в негрошовому відношенні. Інклюзивне зростання виходить за рамки одновимірного зростання ВВП. Важливі також робочі місця, навички, освіта, охорона здоров'я, навколишнє середовище та активна участь у економіці та суспільстві. Інклюзивне зростання означає як темпи, так і розподіл економічного зростання. Для того, щоб зростання було стійким і ефективним у зменшенні бідності, воно має бути інклюзивним.*

В статті оцінюється єдина міра інклюзивного зростання для ринків, що розвиваються, інтегруючи їх результати економічного зростання та розподіл доходу. Розподіл країн калібрується комбінуванням ВВП на душу населення та розподілом доходу. Застосовується мікроекономічна концепція функції соціальної мобільності на базі макроекономічного рівня для вимірювання інклюзивного зростання, ближчого до абсолютного визначення зростання. Результати свідчать про те, що макроекономічна стабільність, людський капітал та структурні зміни є основою для досягнення інклюзивного зростання. Роль глобалізації також може бути позитивною при прямих іноземних інвестиціях та відкритість торгівлі сприяє більшій інклюзивності, одночасно поглиблюючи фінансові та технологічні зміни не мають помітного ефекту.

Статистичний аналіз інклюзивного розвитку (IDI) пов'язаний із низкою питань, зокрема й теоретико-методологічного характеру. Одна з основних проблем визначення такого аналізу — побудова його основи, відповідним початком для розробки якого є визначення поняття інклюзивного розвитку.

Незважаючи на значну кількість наукових праць, які висвітлюють різні підходи до визначення поняття інклюзивного розвитку, слід констатувати, що у економічній літературі так і не сформовано усталеного, повноцінного трактування цього поняття.

Ключові слова: економічне зростання, зростання бідних, розподіл, справедливість, нерівність, інклюзивне зростання/

Abstract. Inclusive development is economic, environmental and social growth that creates opportunities for all segments of the population and distributes dividends to increase prosperity, both in monetary and non-monetary terms. Inclusive growth goes beyond one-dimensional GDP growth. Also important are jobs, skills, education, health care, the environment and active participation in the economy and society. Inclusive growth means both the pace and distribution of economic growth. Growth must be inclusive in order for growth to be sustainable and effective in reducing poverty.

The article evaluates a single measure of inclusive growth for emerging markets, integrating their economic growth outcomes and income sharing. The distribution of countries is calibrated by combining GDP per capita and income distribution. The microeconomic concept of the social mobility function, based on the macroeconomic level, is applied to measure inclusive growth closer to absolute definition of growth. The results suggest that macroeconomic stability, human capital and structural change are the basis for inclusive growth. The role of globalization can also be positive for FDI and trade openness contributes to greater inclusivity while deepening financial and technological change to no appreciable effect. Statistical analysis of inclusive development (IDI) is linked to a number of issues, including theoretical and methodological issues. One of the main problems in defining such an analysis is the construction of its basis, the starting point for the development of which is to define the concept of inclusive development. Despite the considerable number of scientific works that cover different approaches to defining the concept of inclusive development, it should be noted that in the economic literature there is no established, full-fledged interpretation of this concept.

Keywords: economic growth, pro-poor growth, distribution, equity, inequality, inclusive growth

Вступ. Інклюзивний розвиток — економічне, екологічне та соціальне зростання, що створює можливості для всіх верств населення і розподіляє дивіденди збільшення процвітання, як

у грошовому, так і в негрошовому відношенні. Інклюзивне зростання виходить за рамки одновимірного зростання ВВП. Важливі також робочі місця, навички, освіта, охорона здоров'я, навколишнє середовище та активна участь у економіці та суспільстві.

Головним інструментом сталого та інклюзивного зростання є продуктивне працевлаштування, яке досягається за рахунок зростання зайнятості (нові робочі місця, заробітна плата та самозайнятість) та зростання продуктивності. Інклюзивне зростання має зосереджуватися на бідних, особливо на тій чи тій частині робочої сили, яка потрапила в діяльність з низькою продуктивністю та / або повністю виключена з процесу зростання.

Вчені пропонують використовувати широкомасштабні показники, включаючи доходи та багатство, стан здоров'я, баланс між роботою та життям, якість навколишнього середовища, умови житла та особисту безпеку для визначення рівня інклюзивного розвитку.

Аналіз нерівності результатів (такі як дохід, багатство, здоров'я та освіта) і можливості (доступ до освіти, робочих місць, фінансів та судової системи) є центральним для розуміння того, наскільки зростання є інклюзивним.

Інклюзивне зростання означає як темпи, так і розподіл економічного зростання. Для того, щоб зростання було стійким і ефективним у зменшенні бідності, воно має бути інклюзивним.

Інклюзивність — концепція, яка охоплює справедливість, рівність можливостей, захист у ринкових та зайнятих переходах — є важливим компонентом будь-якої успішної стратегії зростання. Однак спроби вимірювання інклюзивного зростання залишаються обмеженими. Традиційно, аналіз бідності (або нерівності) та економічного зростання проводився окремо. Останні роботи свідчать про те, що, можливо, не існує компромісу між рівноправністю та ефективністю.

Єдиний показник інклюзивного зростання дозволяє дослідникам і політикам визначити детермінанти зростання та визначити національні обмеження, спрямовані на розвиток інклюзивного зростання.

Щоб розробити життєздатні стратегічні рамки інклюзивного зростання, необхідно визначити характер зростання, який вважається життєво важливим, і диференціювати ці аспекти від тих, які раніше були зосереджені на бідності (незалежно від того, чи визначаються вони за ознаками доходу або без доходу).

Дивлячись уперед, існує ряд невирішених питань і напрямків для майбутніх досліджень. Багато країн відреагували на глобальну фінансову кризу завдяки великим фіскальним стимулам та фінансовим погашенням банків, які вилучаються або стикаються з аскетичністю. Взаємозв'язок між фіскальною консолідацією та інклюзивним зростанням — це область, яка гідна вивчення. Наявність більш деталізованих даних буде важливим для аналізу еволюції інклюзивного зростання на національному та субнаціональному рівнях шляхом надання місцевої лінзи для перегляду інклюзивного зростання. Нарешті, швидкість технологічного прогресу, його охоплення та доступу, а також канали, за допомогою яких вона може сприяти або перешкоджати інклюзивному зростанню, є додатковими напрямками для майбутніх досліджень. Останні зміни в технології, відкриті дані та відкриті ініціативи уряду можуть забезпечити більшу прозорість уряду, економічні можливості та громадянську участь.

Метою статті є огляд й упорядкування сформованих за визначеними критеріями напрямів і підходів до визначення поняття інклюзивного розвитку, висвітлення його соціального, економічного, екологічного змісту для вироблення цілісного розуміння зазначеного поняття та його класифікацію.

Результати. Серед українських науковців можна виділити наукові праці А.В. Базілюка, Т.Г. Затонацької, С.С. Кожемякіної, І.В. Тараненко [5]. В їх працях ідеї видатних західних дослідників багато в чому втрачають свій первісний зміст, і «збагачуються» звичним набором «направків і рекомендацій» з інклюзивного (а раніше — «сталого», «збалансованого», «соціально-орієнтованого», «інноваційного» тощо) розвитку. В багатьох роботах міститься лише обґрунтування важливості інклюзивного зростання як основи соціально-економічного розвитку країни через А.В. Базілюка запропоновано два методичні підходи щодо визначення індексу інклюзивного зростання. Перший метод показує скільки держава недоотримає ВВП через бідність, безробіття і боргове фінансування економіки, а другий базується на визначенні інтегрального показника інклюзивного розвитку через визначення рівня доступу до результатів праці.

Існує питання — яким чином забезпечити інклюзивний розвиток країни, що перешкоджає такому розвитку і чому в більшості країн його не забезпечено раніше? Відповідь на це питання складно знайти в дослідженнях світових організацій, незважаючи на їх намагання вимірювати і обчислювати індекси. Тому такий ін-

терес викликала концепція інклюзивних інститутів (далі — КІІ), висунута у роботі американського неоінституціоналіста з Массачусетського технологічного інституту Дарона Аджемоглу (Daron Acemoglu) і гарвардського політолога Джеймса Робінсона (James A. Robinson) [4]

Цінність їх концепції не в тому, що в черговий раз проголошується безумовне: «інститути мають значення» або «інститути вирішують усе». Грунтуючись на неоінституційній теорії, автори пояснюють відмінності в економічному і соціальному розвитку різних країн, і чинників, що сприяють або перешкоджають економічному зростанню і накопиченню достатку. Аналогії та паралелі цієї концепції з більш ранніми економічними теоріями, безумовно, існують, як і їх органічний зв'язок і спадкоємність. Звичайні динамічні ряди все частіше доповнюються міждержавними зіставленнями, а місце елементарних виробничих функцій починають займати багатфакторні порівняння. При цьому такі змінні, як норма особистих заощаджень (або норма накопичень) у подібних розрахунках взагалі відсутні. Зате значне місце відводиться тим змінним, які, на думку Р. Берроу, повинні грати негативну роль (масштаби споживання держави, інфляція тощо), і, що особливо істотно, змінним, що характеризують вплив суспільно-політичних відносин (ступінь демократизації суспільства, розподіл влади, дотримання законів, перш за все реальний захист прав власності і контрактних прав) [6].

Останнім часом і представники економічного мейнстріму почали схилитися до думки, що інституційні структури виявляються найглибиннішим джерелом сталого розвитку та економічного зростання, а необхідною умовою цього є здатність економічних інститутів використовувати потенціал інклюзивних ринків, захочувати технологічні інновації, інвестувати в людський капітал і мобілізувати таланти і навички значного числа людей. Пояснення, чому так часто економічні інститути нездатні досягти цих цілей, — центральна тема досліджень Д. Аджемоглу і Д. Робінсона. Не менш важливе для них розглянути, як саме влада розподілена в суспільстві: які можливості різних груп громадян ставити спільні цілі і досягати їх, а з іншого боку — обмежувати інші групи громадян у досягненні їх цілей. Центральним для концепції Д. Аджемоглу і Д. Робінсона є зіставлення екстрактивних і інклюзивних інститутів. Для цього виконано докладний аналіз закономірностей, методів, прикладів регулювання (взаємозв'язаного розвитку (коеволуції) політичних і еко-

номічних інститутів у багатьох країнах на протязі довгого історичного періоду.

Інклюзивні економічні інститути дозволяють співучасть якщо не усіх, то великої кількості громадян в економічних відносинах з можливістю отримання доходу/прибутку.

Існують обґрунтовані докази того, чому в деяких країнах політичні процеси призводять до створення інклюзивних інститутів, які сприяють зростанню економіки, тоді як у більшості країн світу протягом усієї історії людства політичні процеси вели і ведуть до протилежного результату — утвердження екстрактивних інститутів, що заважають економіці зростати. У ході цього процесу старі технології замінюються новими, нові сектори економіки залучають ресурси за рахунок старих, нові компанії витісняють визнаних раніше лідерів.

Інклюзія (англ. Inclusion — включення, залученість) — це збільшення ступеню участі усіх громадян соціуму у процесі економічного зростання і справедливий розподіл його результатів. Поняття має широке значення і реалізоване в багатьох аспектах, у зв'язку з чим в економічній літературі розглядаються поняття «інклюзивне зростання», «інклюзивні інновації», «інклюзивний розвиток», «інклюзивна економіка» тощо. Інклюзивний розвиток заснований на такому типі економічного зростання, який дозволяє відчутти його результати кожному члену суспільства, охоплюючи усі сфери його життя. На основі аналізу сучасної економічної літератури, оглядів, доповідей, підготовлених міжнародними експертами для міжнародних організацій, дослідження статистичних даних можна визначити ключові моменти інклюзивного зростання. Інклюзивне зростання — це зростання, яке дозволяє залучити більшу частину трудових ресурсів до ефективної економічної діяльності завдяки чому забезпечити більшій частині населення вищий рівень життя. Значна увага приділяється розподільчим аспектам добробуту і доданню зростанню антидискримінаційної спрямованості.

В Україні стратегія інклюзивного зростання поки що відсутня. На Самміті (Саміті) ООН зі сталого розвитку було озвучено 17 глобальних Цілей сталого розвитку на період до 2030 року, потребує розробки нової стратегії сталого розвитку України на період до 2030 року, проект якої вже існує (з ще добрішими намірами). Для інтеграції власного капіталу та приросту в єдиний захід ми пропонуємо захід включно зростання на основі утилітарної функції соціального добробуту, витягнутої з літератури про вибір споживачів, де інклюзивне зростання залежить від

двох факторів: (i) зростання доходу; та (ii) дохід розповсюдження. Подібно до теорії споживачів, де криві байдужості являють собою змінюється з часом сукупний попит, ми розкладаємо ефект доходу та заміщення в компоненти зростання та розподілу. Основна функція соціального забезпечення повинна бути задовольняють дві властивості для фіксації цих особливостей: (i) вона збільшується в своєму аргументі (захоплювати) розмір зростання) та (ii) він задовольняє властивість передачі — будь-яку передачу доходу бідної людини багатшій людині зменшує значення функції (захоплювати розподіл вимір). Міра інклюзивності базується на концепції кривої концентрації. Ми визначаємо узагальнену криву концентрації, яку ми називаємо соціальною мобільністю крива, така що:

$$S^c \approx \left(y_1 \frac{y_1 + y_2}{2} \dots \dots \dots \frac{y_1 + y_2 \dots \dots + y_n}{n} \right),$$

де n — кількість осіб у населенні з доходами y_1, y_2, y_n , де y_1 — найбідніша людина, а y_n — найбагатша людина.

Ця узагальнена крива концентрації — це в основному кумулятивний розподіл соціального вектор мобільності з базовою функцією задовольняючи дві властивості, згадані вище, для захоплення росту і розміри розподілу. Оскільки S^c задовольняє майно передачі, перевершує дохід розподіл завжди матиме вищу узагальнену криву концентрації. Аналогічно, оскільки він збільшується у своєму аргументі, більший дохід також матиме вищу загальну концентрацію крива.

Висновки.

Отже, світова економічна, екологічна та соціальна ситуації вкрай катастрофічні і потребують негайних дій з боку політиків і всього населення Землі. Не менш важливим питанням є розрив між багатими націями та бідними, соціальна нерівність і несправедливість. Для вирішення цих питань було розроблено концепцію сталого розвитку, але втілюється вона поки не досить ефективно. Деякі країни вже прийняли модель сталого розвитку як національну модель.

Нова модель економіки розроблена, потрібно вводити її в дію. Концепцію сталого розвитку повинні підтримати всі країни, адже екологічні проблеми не мають кордонів. Тому особливо важливою є міжнародна співпраця та спільна координація діяльності на шляху до збалансованого розвитку цивілізації.

Література

1. Hoekman B. Trade Policy for Inclusive Growth // Policy Dialogue: Redefining the Role of the Government in Tomorrow's International Trade. Geneva: UNCTAD, 2012. URL: http://unctad.org/meetings/en/SessionalDocuments/ditc_dir_2012d1a_Hoekman.pdf.
2. Inclusive Growth: Measurement and Determinants. Washington DC: IMF, 2013. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/cat/longres.aspx?sk=40613.0>.
3. OECD Framework for Inclusive growth. Paris: OECD, 2014. URL: http://www.oecd.org/mcm/IG_MCM_ENG.pdf.
4. Аджемоглу Д., Робинсон Д. Почему одни страны богатые, а другие бедные. Происхождение власти, процветания и нищеты. Москва, АСТ, 2015. 693 с.
5. Базиліук А.В., Жулін О.В. Інклюзивне зростання як основа економічного розвитку. Економіка та управління на транспорті. 2015. Вип. 1. С. 19–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2015_1_5.

Reference

1. Hoekman B. Trade Policy for Inclusive Growth // Policy Dialogue: Redefining the Role of the Government in Tomorrow's International Trade. Geneva: UNCTAD, 2012. URL: http://unctad.org/meetings/en/SessionalDocuments/ditc_dir_2012d1a_Hoekman.pdf.
2. Inclusive Growth: Measurement and Determinants. Washington DC: IMF, 2013. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/cat/longres.aspx?sk=40613.0>.
3. OECD Framework for Inclusive growth. Paris: OECD, 2014. URL: http://www.oecd.org/mcm/IG_MCM_ENG.pdf.
4. Adzhemohlu D., Robynson D. Pochemu odny strany bohatye, a druiye bednye. Proyskhozhdnyye vlasty, protsvetanyia y nyshchety. Moskva, AST, 2015. 693 s.
5. Bazyliuk A.V., Zhulyn O.V. Inkliuzyvne zrostannia yak osnova ekonomichnoho rozvytku. Ekonomika ta upravlinnia na transporti. 2015. Vyp. 1. S. 19–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2015_1_5.

Статтю подано до редакції 08.10.2019 р.